

Když Německo všechny válčuje...

V DEBATĚ Jana Macháčka spolupracovník LN píše: „Evropské dluhopisy, sdílení dluhů, společné pojištění vkladů – je pro Němce tabu. Ale povinné sdílení uprchlíků skrze kvóty, nikoli. A co je společné?“ Co si myslí přední čeští ekonomové, pedagogové a analytici?

[Jan Macháček](#) 17.9.2015

[DEBATA JANA MACHÁČKA](#)

Komentátor Lidových novin Jan Macháček se každý týden ptá českých ekonomů, pedagogů a analytiků, co soudí o aktuálních a žhavých tématech ze světa ekonomiky a financí.

Je podobnost uprchlické krize s krizí eurozóny a s krizí evropské energetiky jenom náhodná? Zdá se, že Německo si v rámci EU prostě dělá, co chce, a všechny ostatní jen válčuje.

Bylo to přitom Německo, kdo poprvé porušil Pakt stability a růstu a bylo to Německo, kdo porušil zásadu, že státům v problémech se v rámci eurozóny nepomáhá, a kdo prosadil pomoc Řecku, respektive převlečenou pomoc vlastním bankám. Je to Německo, kdo odmítá snížit nominální výši řeckého dluhu jeho odpisem, i když každý ví, že ty dluhy splatitelné nejsou.

Byli to Němci, kdo jednostranně a velmi emotivně rozhodl o vypnutí svých jaderných zdrojů, čímž způsobili smrt trhu s emisními povolenkami. Nyní Němci rozhodli o rozšíření plynovodu Nord Stream, bez konzultace s kýmkoli, což jde proti politice Bruselu (omezení závislosti na Rusku, omezení diverzifikace zdrojů) i zájmům středoevropských zemí.

Co se uprchlíků týče, Angela Merkelová nejprve vyhlásí, že multikulturalismus zemřel. Pak Němci vyhlásí nejprve celonárodní vlnu solidarity, místo pravidel vyhlásí potřebu flexibility, a pak najednou zavedou hraniční kontroly a žádají vrátit pravidla zpátky do krabičky.

Jeden rozdíl tu je: evropské dluhopisy, sdílení dluhů, společné pojištění vkladů – to je pro Němce naprosté tabu. Ale povinné sdílení uprchlíků skrze kvóty, to tabu není. A co je společné? Němci si dělají, co chtějí.

Pavel Kohout, Partners

Její veličenstvo Angela Bezradná

Již od svého sjednocení v roce 1871 bylo Německo hlavním zdrojem nestability v Evropě. Válečné reparace, které si tehdy nechalo zaplatit od poražené Francie, způsobily úvěrovou expanzi v letech 1872–1873, po níž následoval krach a dlouhá léta krize, která byla dlouho nazývána Velkou depresí (než přišla další Velká deprese, na níž lví podíl nesla německá bankovní krize z let 1931–1932.)

Po roce 1945 si Evropa oddechla, neboť Německo mělo výjimečně dobré ekonomické vedení (založené na teorii ordoliberalismu) a po dost dlouhou dobu rezignovalo na zahraničněpolitické ambice – ku prospěchu svému i jiných.

Prokleté sjednocení

Francouzský plán zkrotit Německo pomocí evropské integrace se ukázal být pošetilým a kontraproduktivním

Situace se změnila v roce 1990. Margaret Thatcherová tehdy prorocky varovala před znovusjednocením Německa, ale její hlas byl osamělý dokonce i v Británii. Stalo se ovšem přesně to, před čím Železná lady varovala: Německo má v Evropě větší moc než kdy dříve. Francouzský plán zkrotit tuto zemi pomocí evropské integrace se ukázal být pošetilým a kontraproduktivním. Integrace ve skutečnosti Německu propůjčuje obrovskou politickou páku.

Situace by nemusela být tak zlá, kdyby v čele Německa stál moudrý a kompetentní kancléř, případně kancléřka. Jenže Merkelová, osoba průměrných intelektových kvalit, bez ekonomického myšlení, zato s praxí východoněmecké svazácké funkcionářky, je všechno jiné než moudrá a kompetentní.

Šance žije

Významní panovníci a státníci získávají různá přízviska, například Alfréd Veliký, Bedřich Veliký, Železný kancléř, Železná lady a tak dále. Merkelová možná vstoupí do učebnic jako Angela Bezradná. Z řady důvodů.

- Merkelová prodloužila a prohloubila řeckou krizi. Německo z tohoto vývoje paradoxně profitovalo díky poklesu úrokových sazeb německých dluhopisů.
- Merkelová udělala paseku v energetice a v regulaci finančních trhů, což jsou témata, jimž fatálně nerozumí.
- V mezinárodní politice a v bezpečnostních otázkách je Merkelová ztracena neméně. Její činy postrádají logiku, dokonce nemají ani chybnou logiku, jíž se řídí například Švédsko. (Švédská zahraniční a bezpečnostní politika je sice otřesně špatná, ale aspoň konzistentně a předvídatelně špatná.)

Nyní hrozí, že vstoupí do dějin jako hrobařka Schengenu, největšího úspěchu EU, který uznávají a oceňují dokonce i euroskeptici. Mohlo by být hůře?

Když jeden stát, byť velký a mocný, dělá nerozvážnosti a vylomeniny, nemusí to znamenat ještě katastrofu pro celý kontinent

Ano, mohlo. Když jeden stát, byť velký a mocný, dělá nerozvážnosti a vylomeniny, nemusí to znamenat ještě katastrofu pro celý kontinent. Zkusme si ale představit, že někdo formátu Merkelové by řídil celou Evropskou unii. Staletí civilizačního vývoje by bylo možné zničit během několika let: představa, ze které jde hrůza.

Je proto dobře, že Evropa není tak sjednocená, jak by si někteří nadšenci přáli. Šance, že se Německo nakonec poučí a Evropa se zotaví z chyb, stále žije. Nikdo není neomylný, každý státník se dopouští chyb. Dokud ale Evropa není zcela sjednocena, jsou tyto chyby alespoň diverzifikované, a tudíž nikoli osudové pro celý kontinent.

Jan Drahekoupil, Evropský odborový institut (ETUI) a Mannheimská univerzita

Krise vládnutí

Současná uprchlická krize má s ostatními evropskými krizemi hodně společného. Role Německa je však jen projevem rozporů evropské integrace, které ty různé krize způsobují. Nevyvážená forma evropské integrace, kdy výtěžky společného trhu, hranic a měny nejsou doprovázeny potřebnými společnými kompetencemi a nadnárodními rozhodovacími procesy, je prvotní příčinou série krizí vládnutí, jimž EU čelí.

Společné problémy, jejichž dopady jsou asymetricky distribuovány mezi členskými státy, lze jen těžko řešit na mezivládní úrovni, která EU bohužel stále dominuje. Absurdní dynamika schůzí ministrů financí či vnitra v rámci Evropské rady je toho smutným důkazem.

Nešťastný německý přístup

Německý postoj k solidaritě na evropské úrovni není konzistentní, neboť ta země, stejně jako všechny ostatní, je pokaždé jinak vystavena asymetrické struktuře společných problémů a nákladů na jejich řešení. Německo je dnes nejvýznamnějším hráčem evropské politiky, a v mezivládních rozhodovacích procesech tak má logicky výrazný vliv.

Německé lavírování při čelení uprchlické vlně možná nebylo tou nejoptimálnější strategií, ale já bych to tentokrát ani Merkelové vzhledem k výjimečnosti situace až tak nevyčítal

Rozhodnutím a politikám ušitým v Berlíně lze vyčítat mnohé. Německý přístup k problémům v eurozóně je nešťastný a určitě nedává velkou naději na včasné dobudování té tolik potřebné institucionální struktury pro evropskou měnovou unii.

Německé lavírování při čelení uprchlické vlně možná nebylo tou nejoptimálnější strategií, ale já bych to tentokrát ani Merkelové vzhledem k výjimečnosti této situace až tak nevyčítal. Každopádně tu uprchlickou krizi nezpůsobily nějaké lapy v německé migrační politice.

Obětní beránek

Čeští politici si však našli užitečného obětního beránka v německé snaze současnou humanitární krizi řešit. Údajné německé chyby tak představují jednoduché vysvětlení tohoto komplexního problému.

Hlasité odhalení zdánlivé příčiny současné obrovské výzvy umožňuje české vládě nadále zavírat oči při hledání relevantní odpovědi na tuto evropskou krizi. Usadili jsme se tak v komfortním obviňování ostatních a v omezené a krátkozraké defenzivní pozici. Ti, kteří tvrdí, že jde o pragmatický přístup k řešení problému, si však jen lžou do kapsy.

Jan Libich, VŠB-TU Ostrava & La Trobe University, Melbourne

Než na Německo hodíme kamenem...

Honza Macháček správně vypočítává hříchy Německa v tomto tisíciletí od prvotního porušování Maastrichtských pravidel, přes tristní roli země ve vyjednávání o řeckém dluhu až po „obrat“ v otázce uprchlíků. A byť by se dal jeho seznam o mnohá německá selhání rozšířit, než hodíme po Německu pomyslným kamenem, je důležité si jasně říct: podobně egoisticky a krátkozrace by se v jejich situaci chovaly i ostatní země!

Je důležité si jasně říct: podobně egoisticky a krátkozrace by se v situaci Německa chovaly i ostatní země

Vyplývá to z toho, že politicko-ekonomická opatření jsou v drtivé většině zemí determinována převážně populistickými pudy, nikoliv zralými a koncepčními úvahami. To, že je tento fakt kritizován převážně u Německa, je dáno jeho strategickým vlivem, ne tím, že by se výrazně vymykalo praxi zemí, které jej kritizují.

Je nepravděpodobné, že by v blízké budoucnosti důvody tohoto nelichotivého stavu pominuly (o což se snažili již antičtí filozofové v čele s Platónovou *Ústavou*). Jejich kořeny sahají hluboko, mimo jiné ke kvalitě vzdělání, roli státu v ekonomice i sociální sféře, k uspořádání politického systému jako takového atd.

Dílčí krůčky možné jsou

Nicméně minulost ukazuje, že dílčí krůčky jsou možné. Jedná se například o skandinávské země, Austrálii či Nový Zéland, jež byly schopny dosáhnout zlepšení v některých oblastech uzákoněním transparentních, a především automaticky vymahatelných procesů a pravidel.

Otázkou je, jestli se s pomocí podobných opatření podaří nastolit politickou a ekonomickou rovnováhu mezi Německem a zbytkem Evropy

Ty představují jakési „mantinely populismu“; částečně svazují politikům ruce a delegují kompetence nezávislým odborníkům. Asi nejrozsáhlejším příkladem jsou nezávislé centrální banky, kdy od devadesátých let minulého století došlo k vyjmutí měnové politiky z kompetencí politiků.

Otázkou tedy je, jestli se s pomocí podobných opatření podaří nastolit politickou a ekonomickou rovnováhu mezi Německem a zbytkem Evropy. V opačném případě bychom totiž mohli očekávat, že hlasy brojící proti německému vlivu v EU budou sílit. A prosazovat návrhy, které tento vliv omezí, například [vystoupení Německa z eura](#).

Edvard Outrata, státní úředník ve výslužbě

Blud o dodržování pravidel

Musím se trochu Německa zastat. Představa, že místo společných orgánů se Evropská unie dá efektivně řídit prostým dodržováním pravidel, je blud, který jsme asi neprávem německému způsobu myšlení připisovali. Že jsou Němci připraveni takový přístup v případě nutnosti opustit, je v podstatě dobře: bylo by horší, kdyby na pravidlech vždy trvali. Zda to dělají vždy ve správný okamžik a správným způsobem, je jiná otázka.

Není to tak dávno, co jsme četli projev tehdejšího polského ministra zahraničí Sikorského, ve kterém sděloval, že se více bojí německé pasivity než aktivity. Byl to hezký projev a myšlenka se nám líbila. Takže máme, co jsme chtěli.

Když se staví od střechy...

Skutečný problém je hlubší a vážnější. Má-li být EU akceschopná v dynamickém světě, musí mít nejen pravidla, ale zejména fungující instituce. Které instituce to jsou, víme již sto či dvě stě let, protože aspoň tak dlouhá je tradice sjednocování moderních suverénních států do nadnárodních jednotek.

Evropané si bohužel místo převzetí dávno vyzkoušené formy federace začali vymýšlet něco nového, nikdy ještě nevidaného

Nejúspěšnější forma takových unií je zcela jistě federace, tedy soustátí, v němž jsou rozděleny pravomoci mezi členskými státy a společnými institucemi federace a všechny tyto jednotky (federální i státní) mají své ústavy, příjmy (daně) a vlády odpovědné parlamentům. Ve federacích jistě také dochází k tenzím, ale jsou schopny rychle reagovat a krizové situace řešit.

Evropané si bohužel místo převzetí dávno vyzkoušené formy federace začali vymýšlet něco nového, nikdy ještě nevidaného a začali stavět dům nikoli od základů (společná vláda, fiskální politika, armáda, zahraniční politika, infrastruktura a měna), nýbrž od střechy (uhlí, ocel, společný trh, volný pohyb, pak teprve měna). Dohromady to má držet na základě pravidel. Mnozí se touto zvláštností evropské integrace dodnes pyšní. Stačí ovšem větší vítr a stavba praská ve švech, protože chybějí výše zmíněné základy.

Nedáme-li dohromady **Efektivně reagovat nelze**

federaci, bude vše řešit Německo, protože toho bude jediné schopno

V této situaci nevíme Německo, že se snaží aspoň něco dělat. Pamatujme, že zbrzděním integrace je Německo vinno ještě nejméně: Francie rozbila v 50. letech myšlenku společné armády, Británie se drží vůbec stranou, Francie a Nizozemsko odmítly společnou ústavu a všichni dohromady odmítají společnou vládu a fiskální politiku. V takové situaci nelze efektivně v krizi reagovat, a úloha aspoň něco udělat spadá volky nevolky na největší státy. Poděkujme za to euroskeptikům a antifederalistům všeho druhu, zejména včetně těch našich: Němce z toho nevíme, jsou z nás ještě nejfederalističtější.

Současná krize snad ukáže našim „suverenistům“, jaký je pro nás výběr. Dáme-li dohromady fungující federaci, budeme se všichni podílet na efektivním rozhodování (i když tam větší národy budou mít větší slovo a nebude vždy po našem).

Nedáme-li ji dohromady, bude vše řešit Německo, protože toho bude jediné schopno. Kdy už to konečně v Evropě středně velkým národům dojde a začnou jednat podle svých skutečných národních zájmů?

Michal Šnobl, analytik J&T

Z Evropské unie Unie německá...

Asi to nyní není úplně vhodné srovnávat, ale postup Německa, který uplatňuje v rámci uprchlické krize vůči svým sousedům, opravdu nápadně připomíná postup i v jiných oblastech.

Němci opakovaně – a čím dál častěji – řeší své problémy či naopak představy v nejrůznějších oblastech zcela individuálně a výhradně dle vlastních potřeb a zájmů

Němci opakovaně – dá se říci, že čím dál častěji – řeší své problémy či naopak představy v nejrůznějších oblastech zcela individuálně a výhradně dle vlastních potřeb a zájmů. Vždy bez jakýchkoli konzultací uvnitř EU, bez konzultací se svými sousedy, kteří jsou ale následně chováním dominantního a bohatého Německa zásadně ovlivněni.

Z pozice síly si pak dokáží prosadit, že stanovisko EU je velmi blízké tomu německému. Kdo dlouhodobě sleduje energetiku, musí mi dát za pravdu. Zvykneme si, že EU se v našem regionu pomalu, ale jistě mění z Evropské unie na Unii německou. Proto bych rozhodně nebral na lehkou váhu – ač plané a právně nevymahatelné – vyhrožování Německa krácením evropských dotací, pokud státy V4 včetně Česka nenaplní německo/evropská očekávání ohledně uprchlických kvót.

Dušan Tříška, Národohospodářská fakulta VŠE

Kdo se to zbláznil?

V poslední době kolem sebe šířím – nikoli svůj vlastní – bonmot, podle něhož je Německo nezpochybnitelnou kolébkou světové kultury, která se nicméně čas od času zblázní. To by tedy mohla být hned první varianta, jak vysvětlit jeho aktuální chování. Varianta je to samozřejmě mimořádně závažná, protože naposledy se Německo v roli pomatence chovalo s hrůzostrašnou důsledností.

Německo, tentokrát jako kolébka světové vědy, jako první země západního Západu pochopilo, že EU je nereformovatelná – a prostě se jen zařizuje podle toho

Jinou možností je, že o rozum přišel pouze ten, kdo má na Německo pro nás až nepochopitelně silný vliv. Jde o USA, které, jak se zdá, jen tak neustanou v umanutých pokusech po světě šířit univerzální dobro, například zavést v Afganistanu svou koncepci ústavního soudnictví a dohledu nad burzovními operacemi.

Anebo se taky mohl zbláznit celý demokratický Západ, kterému zjevně nestačí, že zázračným blitzkriegem připravil Rusy o jejich nejvýznamnější válečné trofeje, a nyní se snaží dobýt i Kyjev a Damašek.

Ale nejspíš je to úplně jinak, a to o hodně nadějněji. Německo, tentokrát jako kolébka světové vědy, jako první země západního Západu pochopilo, že EU *jenereformovatelná* – a prostě se jen zařizuje podle toho. Například se svým, opět jakoby nepochopitelným, chováním vůči migrantům pouze pokouší ze svého nejbližšího okolí vystrnadit Francii, zejména ji postupně vytlačit do nově koncipované jihovýchodní sekce eurozóny.

Petr Strejček, Brno International Business School

Opravdu Německo?

Otázky poslední debaty jsou silně provokativní a trochu na mě působí novým prokazováním „viny Německa“. Ale vezměme to popořádku a pokusme se o stručnost a maximální výstižnost.

1. Podobnost uprchlické krize s ostatními není náhodná. Jedná se o naprostý kolaps nastaveného vztahu mezi Evropskou unií a národními státy. Uprchlíci míří především do Německa a Berlín v tomto případě nikoho neválcuje a řeší systémovou chybu zavedenou Bruselem.

Nejen Německo, ale i Francie jako první porušily Pakt stability a růstu. Ovšem Německo zároveň ve stejné době dokázalo za levicové vlády zavést bolestivé reformy.

2. Nejen Německo, ale i Francie jako první porušily Pakt stability a růstu. Ovšem Německo zároveň ve stejné době dokázalo za levicové vlády zavést bolestivé reformy ([Hartz](#)) a vlastní makroekonomické problémy překonalo. Zavedení reforem vedlo k ekonomickému úspěchu a již tehdy nastavené podmínky maastrichtských kritérií umožňovaly dočasné porušení pravidel s tím výhledem, že negativní jevy jsou souběžně řešeny a rozpočtový trend se v budoucnulepší. Otázkou je, zda i ostatní státy unie prokázaly reformní odvahu?

3. Domnívám se, že Německo se chová směrem k Řecku racionálně a ve smyslu standardních ekonomických pravidel. Chová se k Řecku v rámci „průchodnosti“ a „udržitelnosti“ domácích politických témat a debat. Zkusme si představit, že by se i díky řeckému problému ujali v Berlíně moci jiní politici a jiné politické strany.

Trh s emisními povolenkami byl již při svém startu mrtvě narozeným dítětem a za připomenutí stojí, že v unii jej prolobovala především Francie

4. Trh s emisními povolenkami byl již při svém startu mrtvě narozeným dítětem a za připomenutí stojí, že v unii jej prolobovala především Francie, která vyrábí 80 procent elektrické energie z jádra a věděla, že čistá energie může být pro její hospodářství komparativní výhodou ve srovnání s ostatními členskými státy. Kolaps trhu s emisními povolenkami očekávali experti již při jeho spuštění.

Ohledně Nord Streamu platí, že Angela Merkelová již při spuštění společné energetické politiky prohlásila (2006), že vnitřní trh s energiemi je v kompetenci Bruselu, ale vyjednávání strategických záležitostí a zásobování států energiemi zůstává na národních administrativách. Je tak nastavena i Lisabonská smlouva a podobně „tržně“ se

chovají i další členské státy unie. Například Velká Británie má být v budoucnu také zásobována ruským plynem (i prodlouženým plynovodem Nord Stream), který ještě více zostří konkurenční prostředí v zemi (samozřejmě v takovém množství, že to neohrozí energetickou bezpečnost země).

Libanonský ministr světa oznámil, že mezi sty běženci jsou vždy dva potenciální teroristé. Takovou zprávu jsme všichni tušili a libanonský vládní činitel si pravděpodobně nedělá legraci.

5. Angela Merkelová opravdu v roce 2011 prohlásila, že „mutli-kulti“ společnost nefunguje, ale je na jedné straně sevřena Bruselem nastavenou a světem očekávanou „politickou korektností“ a na druhé straně realitou putujících migrantů do její země. Dle mého názoru měly být hraniční kontroly zavedeny okamžitě. Pokud se tak historicky několikrát stalo v případě konání fotbalových šampionátů a kvůli obavám z fotbalových chuligánů, nevidím jediný důvod pro nezavedení nyní. Připomenu jen, že libanonský ministr dnes světu oznámil, že mezi sty běženci jsou vždy dva potenciální teroristé. Takovou zprávu jsme všichni tušili a libanonský vládní činitel si pravděpodobně nedělá legraci.

6. Německo se v případě uvedených dluhopisů, vkladů, sdílení dluhů a uprchlíků chová racionálně. Problém zůstává v avizovaném systému a vztahu mezi Bruselem a národními státy. A v tomto bodě je zakopaný pes. Evropská unie zavádí procesy, politiky a legislativu, k čemuž má samozřejmě dané kompetence, ovšem nemá absolutně žádné nástroje k vymožení jejich respektování a dodržování. V krizových situacích musí proto logicky situaci řešit národní státy a při vší účtě – Estonsko, Lotyšsko ani Česká republika to opravdu dělat nemohou.

Jan Pravda, Sanning Capital, Pravda Capital

Řešení: Naplňování společných hodnot

Podobnost těchto tří krizí je zákonitá. Společným jmenovatelem je nepružnost Bruselu a mizivá koherence v zájmech členských států Evropské unie. Ta stojí před úkolem dále se integrovat, a přitom se neutopit v papírování – řešení nemůže být jinde než v posílení společných hodnot a decentralizaci jejich naplňování.

Kde jsou ale tyto hodnoty? Je to křesťanství, nebo liberalismus, nebo peníze, nebo Energiewende? Ta je vhodným výchozím bodem ke zkoumání role Německa.

Energiewende

Německu se Energiewende daří. Mají velký podíl solární a větrné výroby elektřiny v EU (bude to již více než 25 procent často na střechách, a ne na úrodné půdě) a kromě toho, že rádi jezdí na elektrokolech, dělají světové pokroky v inteligenci dodávky energie.

Proč Řekové se svým přebytkem slunce nejsou špičkou v solárních technologiích? Proč u nás stojí solární panely na nejúrodnější půdě a stále se debatuje, jak se vypořádat se zelenými dotacemi?

Není dobře, že při panice po Fukušimě odstavili jádro, čímž podpořili jak uhlí, tak celoevropsky nedomyšlený trh s emisemi (se spotřebou uhlí roste cena povolenky). Zvládají to však navzdory těmto chybám i vysokým cenám elektřiny, protože jdou za vizí zvanou Energiewende, na kterou už dnes reptá málokdo.

Nikdo nebrání ostatním zemím dělat totéž. Proč Řekové se svým přebytkem slunce nejsou špičkou v solárních technologiích? Proč u nás stojí solární panely na nejurodnější půdě a stále se debatuje, jak se vypořádat se zelenými dotacemi? Odpovědi hledejme v tom, jak ten či onen stát naplňuje společné hodnoty EU.

Finance

Nyní k financím. Zaráží, jak Německo strká hlavu do písku před faktem, že řecký dluh je nesplatitelný. (Aby se Řecko se 180 procenty DPH dluhu stabilizovalo, muselo by mít šestiprocentní růst celých deset let, což není reálné.)

Němci tvrdí, že nechtějí narušit eurozónu, což má něco do sebe. Ale také nikdo z jejich prominentních politiků nepřiznává, jak z podpory Řecka těží jejich byznys, ani historické chyby balíčků v desítkách miliard eur daňových poplatníků.

Německo nechce platit vysoké úroky za ostatní nespolehlivé členské země, ale při fiskální a daňové integraci by tomu tak nebylo, pokud by začalo dělat „pořádek“ v celé Evropě

Po balíčku Řecku letos v létě budou následovat další a další. Tuto nedůslednost se ale Němci snaží nahradit důsledným tlakem na řecké reformy, což je na místě. Smutné je, že Řecko nechce naplňovat „německé“ hodnoty, jinak by byli v Energiewende před Německem – slunce mají dost, a pak by dluh možná dokázali i splatit.

Evropské dluhopisy jsou z hlediska globálního investora dobrý nástroj stejně jako ty americké, což by se mělo Německu neustále zdůrazňovat. Dobrý nástroj, pokud bude dobře naplněn, tedy pokud nastane fiskální a daňová integrace Evropy.

Německo se brání, protože nechce platit vysoké úroky za ostatní nespolehlivé členské země, ale při fiskální a daňové integraci by tomu tak nebylo, pokud by začalo dělat „pořádek“ v celé Evropě. To má své výhody i úskalí. I zde platí, že společné hodnoty a jejich naplňování jsou nutnou podmínkou úspěchu.

Zdeněk Kudrna, University of Vienna

Německo nemá monopol

V EU je jedno, jestli se jednostranně a bezohledně chová Česko nebo Německo. Občas to dělají všichni a vždy je to riskantní, neboť když na národní veto zareagují ostatní dalším vetem, může to rychle rozvrátit evropskou spolupráci. Vždy je tak lepší partnery o důležitých rozhodnutích včas informovat a nechat si prostor na vyjednávání.

Házet odpovědnost za špatná rozhodnutí jen na Německo často není férové, neboť vlády ostatních zemí se za něj rády schovají

Házet odpovědnost za špatná rozhodnutí jen na Německo často není férové, neboť vlády ostatních zemí se za něj rády schovají. Rozvrácení Paktu stability a růstu schválili všichni členové na návrh francouzské a německé vlády, přičemž Paříž to mohla zdůvodnit jen špatnou hospodářskou politikou, nikoli problémy se sjednocením země. Podobně i restrukturalizaci řeckých dluhů brání koalice států, avšak postoj slovenské, finské či slovinské vlády je vnímán jako nepodstatný detail, byť je ještě vyhraněnější než ten německý.

Ani jednostranná rozhodnutí v energetice bohužel nejsou ničím, na co by Němci měli monopol. Například, irské rozhodnutí garantovat vklady notně popostrčilo šíření finanční krize v roce 2008. Podobně lucemburská a rakouská paličatost léta bránila sdílení informací, které předchází daňovým únikům. Nakonec i české odmítání uprchlických kvót nebrání společnému postupu EU vůči uprchlíkům o nic méně než německé oscilování mezi extrémními přístupy.

Jinými slovy, v zásadě každá členská země má svůj smutný seznam nekonzultovaných, jednostranných či prostě a jednoduše bezohledných rozhodnutí a Německo z něj nijak výrazně nevyčnívá.

Schizofrenie

Nicméně, postoj k Německu začíná být schizofrenní, neboť se od něj na jedné straně čeká, že se bude chovat jako benevolentní hegemon, který jde vždy příkladem, ale na druhé straně se toho všichni obávají, neboť z německé Evropy mají instinktivní hrůzu. Menší státy se proto nesmí vzdávat odpovědnosti za spolurozhodování poukazem na to, že Německo udělalo to či ono špatně. Takový přístup se snadno zvrhne v infantilní debatu o tom, „kdo si začal“, která je vzhledem k bohaté zásobě historických brutalit nekonečná, avšak řešení aktuálních problémů zcela určitě nepřinese.

Lubor Lacina, think tank Mendelovo evropské centrum

Akceptuje Německo vůdčí roli?

Ti, kdo chtěli evropskou integraci „svázat“ Německo a dohlížet na ně, jsou najednou překvapeni, že jsou to právě Němci, kdo má na další podobu integrace největší vliv. Mnoho komentátorů upozorňuje na skutečnost, že poválečná snaha „poevropštit Německo“ nakonec vyústila spíše v situaci, kdy se Evropská unie „poněmčila“. Je tomu tak skutečně?

Jednoduše řečeno, Německo je díky své ekonomice o krok před ostatními. A spíše zrychluje, zatímco ostatní přešlapují na místě.

Německo disponuje nejsilnější ekonomikou v celé Evropě. Francouzská ekonomika dosahuje pouze tří čtvrtin té německé, podobně jako britská. Italská ekonomika představuje pouze 60 procent velikosti německé, vzdor faktu, že Italů je pouze o 25 procent méně než Němců. Jednoduše řečeno, Německo je díky své ekonomice o krok před ostatními. A spíše zrychluje, zatímco ostatní přešlapují na místě. Dle interních informací z Bruselu je dnes velká většina plánované legislativy nejdříve konzultována v Berlíně a až následně s ostatními členskými zeměmi.

Na straně druhé má Německo stále jen jednoho zástupce v Evropské komisi a Evropské radě nebo ve vedení Evropské centrální banky. Během krize eurozóny dokonce několik německých zástupců na protest proti politice ECB odstoupilo. Jak je vidět, ani silné Německo není schopno na evropské úrovni prosadit všechny své názory a požadavky.

Dvě hrozby

Německo se musí samo rozhodnout: buď bude ještě rázněji vystupovat v roli evropského hegemonu, se všemi negativními důsledky, nebo na tuto roli rezignuje a bude tak jako řada jiných členských zemí hájit hlavně své národní zájmy.

Jasně vymezená a přiznaná německá vůdčí role slibuje řešit problémy rychleji a flexibilněji, než se děje dosud

První varianta definitivně přiřkne Německu vůdčí roli v celé unii, více zodpovědnosti a možnost prezentovat se jako skutečná regionální ekonomická a politická velmoc. Druhá cesta bude dražší, a to nejen pro ostatní členské státy, ale i pro samotné Němce; bude poznamenána dalším nejasným vymezováním moci mezi tandemem Německo-Francie a ve finále může vyústit v rozpad či změnu složení eurozóny i celé unie.

Tyto dvě poslední hrozby samozřejmě visí i nad prvním scénářem, nicméně jasně vymezená a přiznaná německá vůdčí role slibuje řešit problémy rychleji a flexibilněji, než se děje dosud (navíc často neoficiálními cestami a pokoutně vzdor mnoha unijním představitelům a ustáleným legislativním postupům uvnitř EU).

Otázka tedy zní: akceptuje Německo svou vůdčí roli v celé Unii a začne se podle toho chovat? A je na to připraveno dalších 27 lídrů zemí EU a jejich občanů? Nezástane integrační proces EU na půli cesty právě z neschopnosti Německa vůdčí roli naplňovat nebo zbylých zemí ji akceptovat?

Zdroj: http://ceskapozice.lidovky.cz/debata-jana-machacka-nemecko-vsechny-valcuje-fzw-/debata-jana-machacka.aspx?c=A150916_132346_machackova-debata_kasa